

Német szövetkezetek Romániában

A német szövetkezeti ügy Romániában már a háború kitörése előtti évben a mezőgazdasági termékek értékesítésének és a termelés fokozásának egy igen fontos eszköze volt. A román élőállat-, hus- és zsir kivétel közel 70 százalékát a bányási német földművesek és az erdélyi Darcaság termeli. A terményeket a német földművesek szövetkezeti szervezete értékesíti, mégpedig elsősorban a zsidó és idegen közvetítő kereskedők kikapcsolásával külföldre, főleg a Német Birodalomba, a Protektorátusba és Olaszországba szállítja. Románia háborúba lépése és a keleti hadjárat megindulása óta még nagyobb feladatok hátráltak a német szövetkezetekre a román városoknak hussal, zsirral, vajjal, tojással és főzelékkel való ellátása, anélkül, hogy a frontutánpótlás a legkisebb zavart is szenvedné.

A temesvári szövetkezeti központ, mint az első értékesítőszövetkezet 1931-ben keletkezett, helyi jellegű célal. De nemsokára a községi szövetkezetből egy fontos, főszövetkezet lett. A gabonának a külföldi piacokon való értékesítése után következett az állatértékesítés, nevezetesen a sertés-kivétel megszervezése. Ezt egymásután követték a tej- és busfeldolgozógyárak létesítése. A vajfeldolgozók 1941-ben több, mint 130 községi szövetkezetből 1,7 millió kg. tejfelt vettek át, ami 16 millió liter tejként felel meg. 1941-ben 455.000 kg. szárnyast 54 millió lei és 5,3 millió tojást 32,8 millió lei értékben értékesítettek. Az 1940-es évhez viszonyítva a német mezőgazdasági szövetkezet a következő termékeket értékesítették millió leiben:

	1941	1940
vaj	141,3	71,1
olajmag	70,0	29,0
szárnyas és tojás	86,8	12,3
egyéb tejtermékek	19,2	—

Ezek a legfontosabb terményei a szövetkezetnek, de ezeken kívül még egyéb termék is piacra került. Az eladott áruk összértéke 1941-ben 121,68 millió lei volt, szemben az 1940. évi 256,15 millió leivel.

A bányási Agrária, Temesvártól a Bányás második főszövetkezete egy évvel később kezdett munkálkodni, de mégis hasonló eredményes munkát tud felmutatni. Legfontosabb munkája a sertés-kivétel megszervezése, illetve a háború kitörése óta sertés, hus és zsir szállítása a védő számára. A német védő ellátása délkeleten, továbbá a román hadsereg és a román főváros ellátásának biztosítása elsősorban az Agrária érdeme. A szövetkezet németországi kivételében némi visszaesés állapítható meg, mert míg 1940-ben az összkivétel 46 százaléka Németország felé irányult, addig 1941-ben már csak 39 százalék. Ez a 7 százalékos visszaesés részint a gyenge gabonatermés és a kivétel általános hanyatlásával, részben pedig azzal magyarázható, hogy a szövetkezet a keleti fronton küzdő német csapatok számára is szállított, míg előző évben 1940-ben az értékesített áruk összege 539,7 millió lei volt, 1941-ben 846 millió lei, amelyből 53,86 százalék a sertésértékesítésre, 18,2 százalék a főzelék és 13,98 százalék a gabonaértékesítésre esett, míg a maradék különböző termékek között oszlott meg. 1942. január 1-e és április 30 között 10 675 sertést szállított az Agrária a Német Birodalom és a német védő számára.

A brassói Bauernhilfe, mint a romániai német népcsoport egységes szövetkezeti szervezeteinek harmadik főszövetkezete, később alakult, mint a másik két szervezet. Ennek ellenére az elmúlt évben már 814 vagon főzeléket értékesített, több, mint 60 millió lei értékben. Az 1941-ben eladott sertések értéke 5,4 millió, a bu-

za értéke 7,2 millió, az öszvérek értéke pedig 15 millió lei volt. Az elmúlt évben még kezdeti stádiumban levő Bauernhilfe-főszövetkezet a

folyó évben már kiváló eredménnyel oldotta meg feladatát és ma már semmivel sem marad a másik két német szövetkezet mögött. (Stud.)

Befejeződtek a szegedi egyetemen a tudományos gyorsvizsgálási kísérletek:

20 kilós súlytöbblet a zsirsertésnél — 1 kiló 40 dkg többlet a libánál — 1 kiló 25 dkg súlytöbblet a nyulnál — Tárgyalások a földmivélsügyi minisztériumban a gyorsvizsgálásról:

(A Délmagyarország munkatársától) Nagyjelentőségű kísérleteket fejezett be a szegedi Horváth Miklós-tudományegyetemen dr. Fazekas I. Gyula egyetemi magántanár, aki a törvényszéki orvosi intézetben működik. Fazekas tanár a mellékvese működését vizsgálta és kutatásai közben érdekes felfedezésre jutott: a gyorsított állathizlalásra. Kísérletei szerint a jószágoknál a hizlalási időt jelentékenyen meg lehet rövidíteni és ezenfelül még számottevő súlytöbblet is elérhető.

Fazekas magántanár egymásután négy ízben kapta meg a herceg Esterházy-féle orvosi ösztöndíjat és így anyagi szempontból is lehetővé vált véve, hogy ez a fiatal szegedi tudós teljesen a kutatómunkájának éljen. Éveken keresztül csak a laboratóriumokban folytatta kísérleteit, később pedig gyakorlati uton próbálta ki módszerét.

Különböző körülmények vezették Fazekas tanárt kísérleteinek megindulására. Kilenc esztendővel ezelőtt történt, hogy egyugyanazon időben

két szegedi asszony ammóniakkal megmérgezte magát.

Az öngyilkos asszonyok holttestét a törvényszéki orvosi intézetbe szállították és Fazekas tanár jelenlétében felboncolták. A magántanár itt a szöveti vizsgálatokból kiindulva, indította meg a mellékvese működésével kapcsolatos vizsgálatait. Kutatásai később már nemcsak a szorosán vett orvosi területen mozogtak, hanem átterjedtek az állathizlalásra és sikerült feltárnia a gyorsított állathizlalás módszerét.

A fiatal tudós, 9 év óta folytatott kutatómunkáját most végre befejezte és megállapítható, hogy az állathizlalás terén szinte korszakos felfedezésre jutott. Szakértők jelenlétében megtörtént nemrég a gyakorlati kivitelezés is és az minden tekintetben sikerrel járt.

Értesülésünk szerint Fazekas tanár kísérletét bemutatta a földmivélsügyi minisztériumban, ahol azt kérte, hogy

jelöljön ki a minisztérium számára állami birtokot,

ahol szakértők bevonása mellett kívánja bemutatni és lefolytatni gyorsvizsgálási kísérletét. Valószínűleg erre most már hamarosan sor kerül.

A gyorsított állathizlalás — Fazekas tanár tudományos módszere szerint — itt Szeged mellett, egyik nagy gazdaságban folyt le. A magántanár személyesen ellenőrizte a kísérleteket.

273 zsirsertést, 120 libát és 300 nyulat fogtak be a tudományos kísérletekbe és a jószágokat szigorúan a tudományos módszer alapján hizlalták. A szakértők és ellenőrző közegek nagy meglepetésére már rövid idő alatt is jelentős eredmény mutatkozott a hizlalás terén. A sertéseknél hét hónapig tartott a gyorsvizsgálás és ezen idő alatt husz kilogramm hizlalt többletet sikerült elérni egy-egy jószágnál. A libáknál viszont négyhetes tömési idő

alatt darabonként egy kiló és negyven deka súlytöbblet mutatkozott. Igen érdekes a nyulaknál végzett kísérlet, ahol a súlytöbblet egy kiló és 25 deka volt.

Most hogy a gyorsvizsgálási kísérletek befejezést nyertek — értesülésünk szerint — arról van szó, hogy

a gyorsvizsgálás egész komplexumát állami kezelésbe veszik.

Mindamellett Fazekas magántanár máris ajánlatot kapott több nagybirtokostól és külföldről is érdeklődnek a gyorsvizsgálási találmány iránt. Arról értesülünk egyébként, hogy a gyorsvizsgálást elősegítő anyag előállítására nem kerül majd sokba és így az állattenyésztő gazdák hatalmas rétege egykönnyen hozzájuthat majd és a szegedi tudós találmánya révén hatalmas nyereséghez jut nemzetgazdaságunk.

Kitűnően sikerült a felsővárosi tűzharcosok vasárnapi disztáborozása

(A Délmagyarország munkatársától, A Tűzharcos Szövetség szegedi Főcsoportjának IV. körzete vasárnap kitűnően sikerült tűzharcos-ünnepet tartott a Római-körut 31 számú Tűzharcos Otthonban. A Főcsoport tagjai délelőtt 10 órakor szentmisét hallgattak a felsővárosi templomban, ahova zászló alatt testületileg vonultak ki, majd 11-től 1 óráig zenés diszórseget adtak az Országzászlónál.

A Főcsoport disztáborozási ünnepe délután 6 órakor kezdődött a Tűzharcos Otthonban nagy számú közönség és meghívott vendégek jelenlétében. Az ünnepség első számaként a tűzharcosok fúvószenekara eljátszotta a magyar Hísekegyet, majd Lippai Péter körzetvezető mondott elnöki megnyitó beszédet. Hangoztatta, hogy a tűzharcosok kötelességüknek tartják, hogy ne csak az élő bajtársak érdekében küzdjenek, hanem megbecsüléssel őrizzék azoknak az emlékeit, akik vért és életet áldoztak a hazáért. Az a nemzet, amely hőseit és hőseiben a katonasereket nem becsüli, nem érdemli meg, hogy fennmaradjon — mondotta Lippai Péter bevezető beszédében.

Az elnöki megnyitó után vitéz Kiss Gyula pápai káplán, ujszegedi körzetvezető emlékezett meg a világháború és a mostani háború hőseiről. Szívhezszóoló lelkes szavakkal méltatta a katonai hősi erényeket. Beszéde végén a kürtös imát fújt s a jelenlevők felállva néma kegyelettel emlékeztek a háborús hősekre. A tűzharcos-disztáborozás következő programpontjában Vadász István alkörletvezető leltárbiztos be-

számolta körzet működéséről, majd sor került a körzet tagjairól készült csoportkép felavatására. Az avató beszédet dr. Hajnal István ügyvéd, a Vitézi Szék ügyésze mondotta. A disztáborozás záróbeszédét Lovas Lukács, a körzet zászlósisztje tartotta. Végezetül Trischler Antal ezredes kiosztotta a kivonulási mellédszket mindazoknak a tűzharcosoknak, Szögi Ferencnek, Jákli Kálmánnak, Fazekas Antalnak, Filótság Sándornak, Németh Andrásnak, Katona Györgynek és Sücs Istvánnak, akik a körzet minden kivonulásán vészt vettek.

A disztáborozási ünnepség után gyűjtés indult a fronton küzdő honvédeink javára s ennek során 130 pengő készpénz, sok cigaretta, dohány és egyéb adomány gyűlt össze.

A tűzharcos ünnepséget este 9 órai táborni és vidám kabaréműsor fejezte be, amelyen Bárány Pál, Bánky Julia és Domaházi Pannika tűntek ki. Az egésznapos ünnepség sikeres megrendezése Vadász István körzeti alvezető érdeme.

Horváth István tűzoltóparancsnok felgyógyult

(A Délmagyarország munkatársától) A Kardos-féle valériatéri festékraktár égésénél, mint emlékeztetés, az ol-tási munkákat irányító és azokban személyesen is résztvevő Horváth István tűzoltóparancsnok maga is súlyos gázmergezést szenvedett és a maróhatású savgőzök látásától is megfosztották. A mentők azonnal be szállították Horváth főparancsnokot a dr. Ditrői Gábor professzor vezetésével álló szemészeti klinikára, ahol nyolcnapi gondos ápolással sikerült mindkét szemét annyira meggyógyítani, hogy a hétfői nap folyamán már elhagyhatta a klinikát.

A mentőautó a tűzoltóparancsnokot lakására szállította, ahol még tovább hét-nyolc napig fogják ápolni. Munkatársunknak alkalma volt beszélgetést folytatni a főparancsnokkal, akin ma már alig van nyoma az elviselt szenvedéseknek. Derűsen mosolyogva beszél a kiállott szenvedésekről.

— Hála az Istennek és kitűnő orvosainknak, sikerült megusznom ezt a súlyos balesetet — mondja megkönyebbült sóhajjal —, pedig az első pokban azt hittem, hogy a gázok alá beszívargott tömény gázok maró végleg megfoszt a látásomtól. Hogy ez mégsem így történt, az elsősorban dr. Polyákovich Anna tanárnőnek köszönhető, aki segédorvosaival a krízis napjaiban éjjel-nappal az ágyam mellett tartózkodott és minden orvosi tudását latba vetette, hogy megmenthesse a szemem világát.

— A legnagyobb hála és elismerés illeti meg dr. Purjesz Béla orvosprofesszor urat, a belgyógyászati diagnosztika vezetőjét, akinek fáradozásai megakadályozták a savgőzök rombolását a tüdőben és a kezdődő mellhártyagyulladásnak is elejét vette.

Hőstettéről, amely majdnem az életébe került Horváth főparancsnoknak, nem akar beszélni, de annál többet emlegeti orvosainak odaadó gondoskodását és azt a szeretetteljes ápolást, amellyel igyekeztek enyhíteni a fájdalmakat és a koromsötétség birodalmából visszahozták az egészséges emberek világába. A hála érzégetől megtellett szívvel hoztam ki Ilona nővérnek is, akinek mindenre kiterjedő figyelme és gondos kezelése nagymértékben elősegítette a gyógyulását. A beteg főparancsnok teljes felgyógyulásáig Kopasz István parancsnok intézi a tűzoltóság ügyeit.